UNIVERSITETET
I OSLO

Fremleggsnotat

Møtesaksnr:
Møtedato: 9. desember
Notatdato: 2. desember
Arkivsaksnr:

Fra: Studieavdelingen
Til: Utdanningskomiteen

Saksbehandlere:
Birgitte Brørs,
Jonny Roar Sundnes

Status for arbeidet med fuskesaker

Bakgrunn
Temaet fusk i høyere utdanning har vært mye diskutert i universitets- og høyskolesektoren de siste årene. Temaet fikk særlig stor oppmerksomhet både i sektoren og i media i 2024.

I forbindelse med innføringen av ny universitets- og høyskolelov høsten 2024, kom Stortinget og regjeringen med en rekke føringer for institusjonenes regelverk og praksis for håndtering av fuskesaker, hvor en av målsetningene var mer nyansert vurdering og reaksjonsfastsettelse. På bakgrunn av dette vedtok Universitetet i Oslo (UiO) justeringer i bestemmelsene om fusk i studie- og eksamensforskriften, som trådte i kraft samtidig med den nye universitets- og høyskoleloven.

UiOs justerte regelverk beskriver tre vilkår som må være oppfylt for at en handling skal regnes som fusk: 1) det må foreligge et brudd med regelverket, 2) det må foreligge et brudd med de akademiske forventningene som stilles til kandidaten og 3) handlingen må være egnet til å gi studenten en urettmessig fordel på eksamenen. Ett av formålene med den justerte definisjonen er å tydeliggjøre at det må gjøres konkrete vurderinger i hver enkelt sak.

Utdanningskomiteen og de administrative studielederne diskuterte temaet fusk på seminaret i oktober 2024. I forkant av dette gjennomgikk Studieavdelingen fakultetenes saker som fusk til nemnda i 2023/2024 og grovsorterte sakene etter type (plagiat, kunstig intelligens, gjenbruk av eget arbeid og annen uredelig adferd) og sanksjonsnivå. Den gang utgjorde saker om tekstlikhet (plagiat) fremdeles den største andelen av fuskesaker, men andelen saker om kunstig intelligens var på vei opp. På tidspunktet var man i en mellomfase mellom gammelt og nytt regelverk, noe fakultetene opplevde som krevende.

Ett år senere oppfatter Studieavdelingen at situasjonen har endret seg noe. Mange saker oppleves fremdeles som krevende, men inntrykket vårt er at fakultetene og fagmiljøene har andre diskusjoner enn tidligere. Problemstillinger knyttet til tradisjonell plagiatsaker er ikke lenger like aktuelle. Mistanke om feil bruk av kunstig intelligens utgjør nå den største andelen fuskesaker som oversendes til nemnda for studentsaker.

Studieavdelingen har dialog med fakultetene om fuskesaker i et nettverk med fakultetenes saksbehandlere. Saksbehandlerne melder at saker som involverer bruk av kunstig intelligens er spesielt krevende både for sensorene og for administrasjonen. Det er vanskelig å bevise at kunstig intelligens er brukt, og sakene er ressurskrevende å utrede.

Universitets- og høgskolerådets arbeid
Sensors rolle i fuskesakene ble belyst av Universitets- og høgskolerådets arbeidsgruppe om fusk og samordning, nedsatt i 2024. Gruppens mandat var blant annet å utarbeide forslag til felles nasjonale veiledende retningslinjer. De veiledende retningslinjene skulle gi råd om anbefalt felles praksis, og intensjonen var at de skulle være til hjelp for institusjonene i deres arbeid med å videreutvikle egne regelverk.

Gruppen kom med en rekke anbefalinger høsten 2024 og våren 2025. En av anbefalingene handlet om informasjon og veiledning til sensorer, der gruppen foreslo å utarbeide maler til sensorene for rapportering av fusk. UHR-arbeidsgruppen utarbeidet i den forbindelse et forslag til sensorveiledning, som institusjonene kan tilpasse og ta i bruk lokalt. UHR-arbeidsgruppens rapport.

Studieavdelingen har diskutert spørsmålet om informasjon til sensorene med nettverket for fakultetenes saksbehandlere. Flere av fakultetene har utarbeidet egne nettsider og mal for sensors rapport om fuskesaker. Noen fakulteter jobber også med å utvikle egne rutiner for sensorer knyttet til bruk av kunstig intelligens. Ett av spørsmålene som ble diskutert i nettverket, var behovet for felles nettsider og maler for hele UiO. Det ble uttrykt støtte til forslaget, men samtidig har fakultetene kommet ulikt langt i arbeidet, og behovene varierer.

Enhet for internrevisjons arbeid
I 2024 reviderte Enhet for internrevisjon (EIR) saksbehandlingen i fuskesaker. Revisjonen ble gjennomført som en risikovurdering av saksbehandlingsprosessen fra mistanke oppstår til saken oversendes nemnd for studentsaker ved tre fakulteter. Revisjonen konkluderte med en samlet, overordnet vurdering av risiko på moderat til høy. EIRs rapport inneholdt følgende anbefalinger til tiltak:

Frist august 2025 (ansvarlige i parenteser):

1. Vurdere om saksbehandlingsprosess kan forbedres og standardiseres ytterligere (SADM).
2. Oppdatere rutiner og maler (SADM).
3. Styrke etterlevelse av UiOs sentrale rutiner (fakultetene).
4. Sikre tydelig informasjon til studenter om hva som er tillatt bruk av KI-verktøy (emneansvarlige).

Frist januar 2026:

1. Vurdere ytterligere ressurser (opplæring, tid og støtteverktøy) til prosesser fra mistanke om fusk oppstår til student mottar nemndas formelle vedtak (SADM, fakulteter, institutter).
2. Vurdere behov for tiltak som kan forebygge fusk vha. KI-verktøy (alle).

Studieavdelingen har vurdert anbefalingene i punkt 1 og 2. De eksisterende saksbehandlingsrutinene beskriver hovedsakelig forløpet fra mistanke om fusk oppstår til saken er behandlet i nemnd for studentsaker, og gir lite veiledning for saker som ikke sendes videre til nemnda. Ett av innspillene fra internrevisjon gikk på at UiOs rutiner i større grad burde beskrive hele vurderingsprosessen for denne typen saker.

På bakgrunn av dette har Studieavdelingen utarbeidet et justert forslag til saksbehandlingsrutiner i fuskesaker, som er blitt diskutert i to runder med nettverket for fakultetenes saksbehandlere. For å

imøtekomme anbefalingen om å beskrive hele prosessen for disse sakene bedre, legger de nye rutinene opp til tre mulige veier videre når det avdekkes uregelmessigheter i en besvarelse, avhengig av forholdet og alvorlighetsgraden:

1. Det kan få konsekvenser for sensuren.
2. Det kan gi behov for å sende skriftlig informasjon med tilbud om veiledning til studenten.
3. Det kan føre til at fakultetet starter en formell fuskesak.

Det siste utkastet til nye rutiner, som ble diskutert i november 2025 har fått tilslutning fra nettverket. Studieavdelingen tar sikte på å publisere ny versjon av rutinene før jul.

De resterende tiltakene i internrevisjonens anbefaling er enten tilordnet enhetene eller tilordnet flere nivåer samtidig.

Runde hos fakultetene/spørsmål til diskusjon

- Hva er status for oppfølgingen av internrevisjonens rapport?
- Hvilke problemstillinger knyttet til fuskesaker jobber dere mest med for tiden?
- Hvordan bør UiO jobbe for å sikre best mulig veiledning og informasjon til sensorer som oppdager saker med mistanke om fusk?